

Porsáŋgguvuona mariidna eallin kártejuvvo

Porsáŋgguvuonas lea báikkálaš dorskemáddodat garrasit geahppánan, gáranasruittut leat borran ja loaktán stárrádagaid (stáráid) ja vutnii levvet gonagasreappát. Danne go gonagasreappát earret eará borret gáranasruittuid, de dat soaitá váikkuhit dasa ahte stárrá lassána. Dan lassin orrot vuonas geađgenjurjot ja riehkut, ja dealjátge lávejit fitnat. Olbmuid doaimmat eai leat baljo váikkuhan ge vutnii.

BEATE HODDEVIK SUNNSET

Ovdalis dán jagi šattai Porsáŋgguvuotna EPIGRAPH nammasaš riddo- ja vuotnaprogramma oassi mas Áhpeditkaninstituhtha, universitehtat Romssas, Ásas ja St. Andrew:s Skotlánddas, NIVA ja Finnmárkku allaskuvla barget ovttasráđiid. Programma galgá addit dutkiide eanet dieđuid das mo ekovuogádagat Porsáŋgguvuonas ja Hardangervuonas doibmet, ja nu buoret áđejeumi das manne iešguđet mariidna máddodagat rivdet.

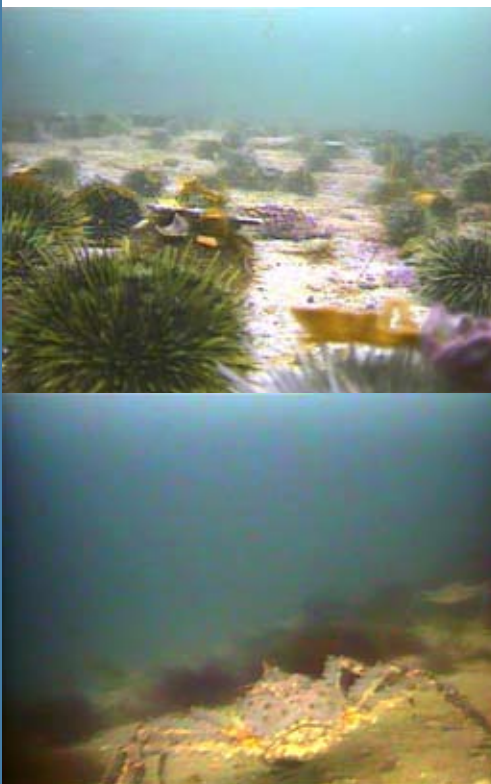
VIHTTA OASSEPROŠEAVTTA

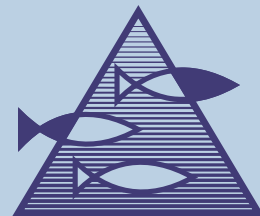
Gávdnan dihtii sivaid rievamiidda Porsáŋgguvuonas áigot dutkit geavahit dakkár mállenreaiddu mii ovdal lea addán buriid bohtosiid. Sii garrasit

čalmmustit guliid, njurjuid, gonagasreappáid, gáranasruittuid ja eará bodneealliid ja makroálggaid (stáráid). Dárbbaslaš dieđuid lea áigumuš háhkat ja árvvoštallat viđa oasseprošeavttas:

1. Gonagasreabbáogiid (-lárvvaid), dorske-maniid ja -ogiid (-lárvvaid) leavvadeamit

Porsáŋgguvutnii gođdet sihke báikkálaš riddodorski ja Barentsábi dorski. Gođđanbuktagiin leat veaháš sierralágan fysalaš iešvuodát, ja dutkit háliidit kártet mo dat váikkuha máddodagaid leavvamii. Gonagasreappá hárrái háliidit dutkit gávnnaht goas ja gos ogit (lárvvat) mannet bodnái ja doppe ealligohtet.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
MEARRADUTKANINSTITUHTTA

Nordnesgaten 50
Postboks 1870 Nordnes
NO-5817 Bergen
Tel.: 55 23 85 00
Faks: 55 23 85 31

www.imr.no

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
AVDELING TROMSØ**

Sykehusveien 23
Postboks 6404
NO-9294 Tromsø
Tlf.: 77 60 97 00
Faks: 77 60 97 01

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN FLØDEVIGEN**

Nye Flødevigveien 20
NO-4817 His
Tlf.: 37 05 90 00
Faks: 37 05 90 01

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN AUSTEVOLL**

NO-5392 Storebø
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 56 18 22 22

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN MATRE**

NO-5984 Matredal
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 56 36 75 85

**AVDELING FOR SAMFUNNSKONTAKT
OG KOMMUNIKASJON**

Tlf.: 55 23 85 38
Faks: 55 23 85 55
E-post: informasjonen@imr.no

KONTAKTPERSONER

Arne Bjørge
Programleder
Tlf: 22 95 87 51
E-post: arne.bjorge@imr.no

Kjell Tormod Nilssen
Forsker
Prosjektansvarlig i Porsangerfjorden
Tlf: 77 60 97 24
E-post: kjell.tormod.nilssen@imr.no

Beate Hoddevik Sunnset
Informasjonsansvarlig
Tlf: 55 23 85 16
E-post: beate.hoddevik.sunnset@imr.no

Porsáנגguvuona mariidna eallin kártejuvvo

2. Guliid máddodatdynamihkka ja pelágalaš kreaktaealliid čoahkkáivuoha
Dutkitáigotguorahallat dorskijohntinminstariid, rehkenastit dehálaš guliid ja pelágalaš (čáziin friddja ealli) kreaktaealliid biomássa, ja vel iskat maid dehálaš guollemáddodagat borret. Dorskis háliidit maiddái dutkat laskama, jámolašvuoda, šaddama, ahkečoahkádusa ja sohka-bealálaš láddanagi.

3. Geađgán, riehkku (áidni, deavut) ja eará mearranjamahasat

Daid mearranjamahasaid ekologalaš rolla mat orrot Porsáנגguvuonas, galgá dutkojuvvot. Geađgána dutkan lea deháleamos, muhto riehkku maid galgá guorahallojuvvot, ja vel nissu birra ge lea áigumuš čoahkket dieđuid. Jus dealját márrret vtunii, de galgá dan šlájá ekologalaš rolla árvvoštallojuvvot.

4. Stárrádagat, garanasruittut ja gonagasreappát

Mii čađahit dán oasseprošeavtta dannego háliidit oazžut stuorrastaráin, goangasreappáin ja gáranasruittuid eallinsajiin ja buvttadeamis visogovalaš dieđuid. Dat ge galgá dutkojuvvot mo gonagasreappáid borran váikkuha gáranasruitonállái.

5. Bodnehábitáhtat (-ealáldagat, -ealáhagat)

Dat ge šlájat mat ellet Porsáנגguvuona bodnesedimeanttain (-gerdiin) dahje daid alde, galget dutkojuvvot. Iešgudet ealliidjoavkkuid šlájaid logut ja biomássat ja vel dieđut daid laskama ja temperatuvramihtidemiid birra galget geavahuvvot rehkenastin dihtii dáid ealliidjoavkkuid buvttadannávcca. Dan lassin galget dutkit kártet daid ealliid hivvodaga, lávddu ja sturrodaga, maid gonagasreabbá sáhtta borret. Guhkit áigái lea miellagiddevaš iskat mo gonagasreappáid ja bodnealliid dássedilli šaddá ja bissugoahhtá.

PORSÁ NGUVUONA BIRRA

Porsáנגguvuotna Finnmárkkus lea 120 km davvvi-lulli guhkkodahkii ja dat lea 13–19 km govddu ja dan viidodat lea sullii 1800 km². Vuona olggut oassi lea eanaš 50–180 m čieju, muhto lea sullii 310 m buot čieknaleamos sajis. Sullii guovdu olggut vuona leat Dávnesálla (Stuorrasuolu) gos unnit lohku riehkut orrot. Porsáנגguvuona siskkit oasis leat eambo go 50 lássá, sulloža ja sullo ja doppe orru geađgenjuorjjomáddodat mas leat eanebuš go 200 ealli. Vuona siskkit oasis leat mánggalágan hábitáhtat. Lulleoarje oasis lea coahki (3–27 m čieju) mas lea sáttu- ja mohtebodni, ja Sogovuonas lullenuorta oasis fas leat čieknodagat gitta 115 m rádjai. Doppe lea hirpmus galbma bodnečáhci (sullii 0 °C), ja doppe eallá báikkálaš poláradorskemáddodat. Coahkásat osiin gaskal Sogovuona ja siskkit oasjeoasi leat sáttu, čievra ja geađggit botnis. Das leat earret eará stuorra heasttaskálžochoahkit. Siskkit vuona stuora osiin láve leat áhtán dálvet.

EPIGRAPH BIRRA

EPIGRAPH lea dutkanprográmma mas Porsáנגguvuona ja Hardangervuona riddo- ja vuotnaekologiija galgá iskkadalloyuvvot vuđolaččat. Prográmma ulbmil lea boahit diehtit eanet das maid vuotnaekovuogádagat sisdollet, mo dat doibmet ja áinnas ge mo olbmuid doaimmat váikkuhit ekologalaš ovttasdoaimmami. Prográmma lea dehálaš go mii áigut oazžut dárbašlaš dieđuid iežamet riddočáhceviidodagaid hálddašnanplánaide.

